

УДК 343.126

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.02.2.59>

ПРОЦЕСУАЛЬНІ СТРОКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ ПРАВОВОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Кулеб'якін В.О.,

*аспірант кафедри кримінального права та процесу
Хмельницького університету управління та права ім. Леоніда Юзькова
ORCID: 0009-0003-7671-3269*

Кулеб'якін В.О. Процесуальні строки як інструмент реалізації принципу правової визначеності у кримінальному провадженні.

У статті здійснено формально-юридичний аналіз процесуальних строків у кримінальному провадженні крізь призму принципу правової визначеності як складової верховенства права. Обґрунтовано, що темпоральне регулювання кримінального процесу має не лише організаційне значення, а є процесуальною гарантією прав і свобод, оскільки визначає допустиму тривалість втручання держави у такі права і свободи особи, унеможлиблює невизначено тривале перебування особи у відповідному процесуальному статусі та забезпечує передбачуваність правових наслідків

Показано, що якість у формулюванні процесуального строку визначається не тільки числовим виміром його тривалості, але й зрозумілістю визначення моментів початку і закінчення строку його перебігу, неоднозначністю процедур продовження або поновлення та передбачуваністю наслідків порушення.

Запропоновано підхід до оцінки строків як механізму мінімізації суб'єктивізму та можливих зловживань при вирішенні питань, які стосуються втручання у права та свободи особи, адже чим менш визначеними є часові категорії, тим більшої процедурної конкретизації потребують критерії їх застосування та засоби контролю.

На підставі аналізу ст. 28, 113–117, 219, 314, 376 КПК України розмежовано формально визначені, відносно визначені, оціночні та строки, які встановлює суб'єкт правозастосування, а також обґрунтовано, що співіснування цих конструкцій без внутрішньої узгодженості може призводити до нерівномірного рівня правової визначеності на різних стадіях провадження. Акцентовано, що оціночні категорії визначення часових меж (зокрема розумний строк, негайно, невідкладно) є необхідними для врахування різноманітності фактичних ситуацій, однак створюють ризики непередбачуваності та неоднаковості практики, якщо не забезпечені стандартами мотивування та процесуального контролю. Для уточнення змісту обов'язків держави у сфері керування тривалістю провадження проаналізовано стандарти ЄСПЛ щодо вимоги розумного строку та ефективних засобів захисту.

Сформульовано пропозиції щодо вдосконалення КПК України, спрямовані на підвищення передбачуваності та контрольованості строкових приписів без устанавлення формально визначеної граничної межі судового розгляду. Зокрема, обґрунтовано потребу нормативного посилення стандартів управління тривалістю розгляду, уточнення процедурних гарантій доступу до мотивувальної частини судового рішення та уніфікації підходів до поновлення строків. Доведено, що процесуальні строки доцільно розглядати як елемент темпоральних гарантій верховенства права, а їх гармонізацію як умову підвищення якості кримінального процесуального регулювання.

Ключові слова: кримінальне провадження, процесуальні строки, правова визначеність, верховенство права, розумний строк, судовий контроль, поновлення строків, темпоральні гарантії, дискреція.

Kuliebiakin V.O. Procedural time limits as a tool for implementing the principle of legal certainty in criminal proceedings.

The article provides a formal legal analysis of procedural deadlines in criminal proceedings through the prism of the principle of legal certainty as a component of the rule of law. It is argued that temporal regulation of criminal proceedings is not only of organizational importance but also serves as a procedural guarantee of rights and freedoms, as it determines the permissible duration of state interference in such rights and freedoms of individuals, prevents indefinite detention of individuals in the relevant procedural status, and ensures the predictability of legal consequences.

It is shown that the quality of the formulation of a procedural time limit is determined not only by the numerical measurement of its duration, but also by the clarity of the definition of the beginning and end of its duration, the unambiguity of the procedures for its extension or renewal, and the predictability of the consequences of its violation.

An approach to assessing time limits as a mechanism for minimizing subjectivity and possible abuse in resolving issues related to interference with the rights and freedoms of individuals is proposed, since the less defined the time categories are, the more procedural specificity is required for the criteria for their application and means of control.

Based on an analysis of Articles 28, 113–117, 219, 314, and 376 of the Criminal Procedure Code of Ukraine, a distinction is made between formally defined, relatively defined, evaluative, and time limits established by law enforcement agencies, and it is argued that the coexistence of these constructs without internal consistency may lead to uneven levels of legal certainty at different stages of proceedings. It is emphasized that evaluative categories for determining time limits (in particular, reasonable time, immediately, without delay) are necessary to consider the diversity of factual situations but create risks of unpredictability and inconsistency in practice if not ensured by standards of reasoning and procedural control. To clarify the content of the state's obligations around managing the duration of proceedings, the ECHR standards regarding the requirement of a reasonable time and effective remedies were analyzed.

Proposals have been formulated to improve the Criminal Procedure Code of Ukraine, aimed at increasing the predictability and controllability of time limits without establishing a formally defined limit for court proceedings. In particular, the need for regulatory strengthening of standards for managing the duration of proceedings, clarification of procedural guarantees of access to the reasoning part of a court decision, and unification of approaches to renewing time limits has been substantiated. It has been proven that procedural time limits should be considered as an element of temporal guarantees of the rule of law, and their harmonization as a condition for improving the quality of criminal procedural regulation.

Key words: criminal proceedings, procedural deadlines, legal certainty, rule of law, reasonable time, judicial review, renewal of deadlines, temporal guarantees, discretion.

Постановка проблеми. Правова визначеність є структурною складовою верховенства права та знаходить відображення у вимогах до якості нормативного регулювання, зокрема у достатній чіткості, внутрішній узгодженості й передбачуваності правових приписів. У кримінальному провадженні ця вимога набуває особливого значення, оскільки діяльність держави потенційно пов'язана з обмеженням особистої свободи, приватності, недоторканості житла та інших фундаментальних гарантій. У правовій доктрині правова визначеність обґрунтовується не лише як вимога до якості правового регулювання, а й передумова довіри до судової системи. Прогалини темпорального регулювання нерідко є підґрунтям існування ризиків для прав і свобод особи.

Одним із найбільш виразних проявів наявності (або дефіциту) правової визначеності у кримінальному провадженні є регламентація процесуальних строків. Строк у кримінальному процесі – це юридично встановлена межа допустимості втручання держави у права та свободи особи та водночас часові межі у яких учасники можуть планувати та реалізовувати свої процесуальні права. Проблема полягає не у співіснуванні різних видів строків як таких, а у відсутності внутрішньо узгодженої моделі їх нормативної визначеності, це проявляється коли одні елементи процесу детально формалізовані, а інші залишені у площині оціночних категорій без достатніх процедур контролю та прогнозованих наслідків порушення.

Метою дослідження є комплексне дослідження процесуальних строків у кримінальному провадженні як нормативного механізму реалізації принципу правової визначеності та пропозицій щодо удосконалення темпоральної моделі Кримінального процесуального кодексу України (далі КПК України). Для досягнення цієї мети нами розкрито темпоральний вимір правової визначеності; проаналізовано конструкції формально визначених і оціночних строків та їх взаємодію; запропоновано класифікацію строків за рівнем нормативної визначеності.

Стан опрацювання проблематики. У доктрині питання строків здебільшого аналізуються у зв'язку з окремими інститутами (досудове розслідування, запобіжні заходи, оскарження тощо) або як елемент організації провадження і процесуальної дисципліни. Такий підхід важливий для прикладних висновків, однак не завжди дозволяє визначити строк як гарантійний механізм реалізації принципу правової визначеності.

У вітчизняній кримінальній процесуальній доктрині проблематика строків розроблялася переважно у межах аналізу окремих інститутів, насамперед строків досудового розслідування або судового розгляду та їх взаємозв'язку із процесуальними гарантіями прав особи. Питання процесуальних строків у кримінальному провадженні опрацьовувалися низкою науковців у межах аналізу окремих строкових конструкцій та суміжних інститутів, зокрема В.Д. Басай І.В. Гловюк, С.О. Заїка, Є.Г. Коваленко, В.М. Кушнерьов, О.П. Кучинська, Т.О. Лоскутов, В.Т. Малярєнко, Г.Я. Мацьків, І.І. Митрофанов, О. Р. Михайленко, Г.В. Остафійчук, А.А. Павловська, В.В. Рожнова, Г.І. Сисоєнко, О.О. Торбас, С.Б. Фомін, Ю.В. Циганюк та ін.

Виклад основного матеріалу. Для наукового обґрунтування темпорального виміру правової визначеності доцільно поєднувати аналіз положень КПК України щодо визначення, обчислення, продовження, поновлення процесуальних строків із її теоретичним осмисленням, як складової верховенства права та аналізом практики ЄСПЛ.

Водночас зв'язок строків із принципом правової визначеності як елементом верховенства права в українській доктрині розкрито обмежено. У науково-практичному коментарі до розділу IX-1 КПК України підкреслено, що правова визначеність є істотно важливою для довіри до судової системи й вимагає чітких та точних норм, які забезпечують передбачуваність правовідносин [1, с. 5]. Н. В. Панченко аналізує взаємозв'язок кримінально-правових і кримінально-процесуальних аспектів правової визначеності, що дозволяє розглядати темпоральні приписи КПК України як один із інструментів забезпечення якості правового регулювання у кримінальній юстиції [2, с. 87]. З огляду на це, заявлена тематика потребує розгляду процесуальних строків у зв'язку з принципом правової визначеності, тобто переходу від переліку окремих строків і практики їх застосування до оцінки строкових приписів як гарантій, які забезпечують передбачуваність процесуальної діяльності і обмежують надмірний розсуд у кримінальному провадженні.

Як ми зазначили, правову визначеність потрібно розглядати як необхідний компонент верховенства права. Венеційська комісія включає її до переліку елементів rule of law, пов'язуючи із передбачуваністю, стабільністю та захистом від свавілля (§§ 18, 58, 60, 65-66) [3]. Ця позиція є переконливою, оскільки саме можливість спрямовувати поведінку завдяки праву є мінімальною передумовою його легітимності у демократичному суспільстві.

У теорії права Дж. Раз підкреслює, що закон має бути здатним спрямовувати поведінку адресатів, а тому бути доступним і таким, що дозволяє діяти відповідно до нього [4, с. 2-3]. У кримінальному провадженні ця вимога набуває особливого значення, адже стосується не тільки учасників процесу, а й публічної влади, яка повинна діяти у визначених межах.

Викладене дає підстави сформулювати декілька проявів темпорального виміру правової визначеності.

По-перше, строк встановлює часові межі реалізації владних повноважень і процесуальних прав. За межами цього строку процесуальна діяльність стає неправомірною або потребує додаткового обґрунтування (продовження строку).

По-друге, строк забезпечує передбачуваність процесуального статусу особи, запобігаючи його невизначеній тривалості.

По-третє, строк мінімізує простір для довільного затягування провадження.

По-четверте, строк створює умови для планування процесуальної поведінки. Таким чином процесуальний строк реалізує правову визначеність у часових межах діяльності держави та правового статусу особи.

З огляду на неоднорідність темпоральних конструкцій, для з'ясування ролі процесуальних строків у реалізації принципу правової визначеності доцільно групувати їх за критерієм нормативної визначеності, тобто за ступенем формалізації строку в законі, обсягом допустимого розсуду та рівнем передбачуваності правових наслідків. Такий підхід дає змогу оцінити гарантійний потенціал строкових приписів і виявити стадії кримінального провадження, у межах яких ризик невизначеності є підвищеним.

Такий аналіз процесуальних строків, як елемента реалізації принципу правої визначеності, доцільно розпочати з дослідження найбільш специфічної темпоральної категорії – розумного строку, адже саме його тривалість не має наперед визначеної межі і визначається з урахуванням обставин кримінального провадження. Саме ця категорія перебуває у безпосередній залежності від належної організації процесу уповноваженим суб'єктом та процесуальної поведінки учасників. Так, В. М. Кушнерьов пропонує комплексний підхід до змісту та реалізації засади розумності строків, акцентуючи на потребі механізмів контролю та ефективних засобів захисту від надмірної тривалості провадження. [5, с. 3-4]. Ю.Ю. Івчук, спираючись на практику Європейського суду по правам людини (далі ЄСПЛ), критично оцінює окремі аспекти законодавчого врегулювання розумного строку на стадії досудового розслідування та звертає увагу на дефіцит дієвих процесуальних інструментів реагування на затягування [6, с. 16-18]. О.М. Скрябін, у свою чергу, пропонує деталізацію критеріїв розумності строків і класифікацію підходів до їх визначення та обчислення, що методологічно корисно для підвищення передбачуваності оціночних категорій визначення процесуального строку [7, с. 150-151].

Практика ЄСПЛ загалом підтримує підхід існування у кримінальному процесі країн строків періодів, які визначаються за допомогою категорії «розумного строку», адже така «розумність» оцінюється з огляду на обставини справи та, зокрема, за критеріями складності, поведінки сторін і органів влади, а також значущості провадження для заявника [8]. Водночас ЄСПЛ підкреслює, що

стандарт «розумного строку» не може бути лише ретроспективним, а держава повинна забезпечити ефективні засоби захисту від надмірної тривалості [9; 10].

Серед ризиків темпоральної невизначеності, які породжує оціночний характер «розумного строку» можемо виокремити наступні: межі «нерозумності» строку не прогнозовані наперед, а встановлюються постфактум; існування простору для неоднакових підходів правозастосування через різні підходи до оцінки критеріїв розумного строку; найбільш «вразливою» для порушення стандарту розумного строку є стадія судового розгляду тривалість якої регулюється виключно оціночною категорією «розумний строк».

Водночас, пропозиції, якими пропонують внести зміни до кримінального процесуального закону та перейти до моделі формально визначеної тривалості судового розгляду, потребують критичної оцінки. Така модель хоча і може формально підвищувати передбачуваність, але створює ризики для якості судового розгляду (повнота дослідження доказів, забезпечення змагальності, право бути почутим). Тому більш коректним видається шлях усунення першопричин тривалих судових розглядів (зменшення навантаження на судові органи, де спостерігається дефіцит кадрів, вдосконалення механізмів протидії зловживанням учасниками кримінального провадження та належного контролю тощо). Наведене узгоджується з прецедентною практикою ЄСПЛ про яку говорили вище.

Наступною групою у класифікації строків за рівнем нормативної визначеності є процесуальні строки, які визначено за допомогою оціночних категорій: «негайно», «невідкладно», «одразу» тощо. На відміну від строків які визначено у календарних або годинних показниках, зазначені категорії не містять числового виміру і визначають тривалість дії через абстрактні критерії оперативності. За своєю природою вони близькі до конструкції «розумного строку», оскільки потребують оцінки з урахуванням конкретних обставин, водночас ці строки мають вищий ступінь нормативної визначеності. Якщо розумний строк охоплює потенційно значний період провадження та оцінюється комплексно, то «негайно» чи «невідкладно» встановлюють імператив щодо максимально можливої оперативності у межах конкретної процесуальної дії. Таким чином їх зміст зводиться до обов'язку вчинити дію без необґрунтованої затримки після настання передбачених законом підстав. Саме ця особливість дозволяє розглядати зазначені строки як проміжну форму між формально визначеними та суто оціночними періодами. Ці категорії не забезпечують повної календарної передбачуваності, однак істотно звужують розсуд суб'єкта, оскільки орієнтують суб'єкта правозастосування на невідкладну дію чи рішення.

Оціночний характер таких категорій не є суто технічним, адже у низці ситуацій від нього залежить якість дотримання гарантій прав людини. Так, «негайно», у контексті звільнення за наявності підстав з-під варті (ст. 202 КПК України), має тлумачитися як обов'язок діяти без зволікання, тобто дія повинна відбутися без затримки по завершенню дії/рішення яка їй передує (наприклад, ухвала про відмову в обранні запобіжного заходу тримання під вартою), оскільки навіть короточасне утримання без належної правової підстави є істотним порушенням прав. Водночас інших нормах розуміння категорії «негайно» тяжіє до моделі «за першої доступної можливості», наприклад, якщо стане відомо, що по тому самому обвинуваченню існує інший вирок (ст. 19 КПК України). Наведене демонструє варіативність змісту однієї і тієї самої категорії залежно від процесуального контексту [11].

Різний нормативний зміст оціночних категорій підтверджується й прикладом використання у нормах процесуального закону оціночної категорії «одразу», яка в одних випадках у своєму тлумаченні ототожнюється з «негайно» (припинення допиту після заяви про відмову давати показання) в інших орієнтований до «найближчим часом» (відвід після встановлення підстав). Наведене вказує на необхідність уніфікації змісту оціночних категорій. У випадках коли формальна невизначеність строків створює ризик надмірного втручання у фундаментальні права і свободи, поряд з оціночними категоріями доцільно використати формально визначені строкові конструкції.

Формально визначені процесуальні строки характеризуються найвищим рівнем нормативної визначеності, оскільки встановлюють чітко окреслену тривалість процесуальної діяльності або реалізації процесуального права та мінімізують простір для суб'єктивного тлумачення їх меж.

До таких строків належать, строки досудового розслідування (ст. 219 КПК України), строк призначення підготовчого судового засідання (ст. 314 КПК України), правила обчислення строків (ст. 113-116 КПК України), строк складення повного тексту ухвали (постанови) у разі проголошення резолютивної частини (ч. 2 ст. 376 КПК України) [11].

Формально визначеним строкам властиві точний календарний або годинний вимір; пов'язаність початку перебігу з прийняттям процесуального рішення або вчиненням процесуальної дії; можливість перевірки його дотримання; відносно прогнозованими наслідками його спливу.

На перший погляд формально визначені строки є найбільш відповідною моделлю реалізації правової визначеності, разом із тим формально визначене регулювання процесуальної діяльності

не усуває всіх проблем правозастосування. По-перше, оціночний елемент зберігається при визначенні «поважних причини» при вирішенні питання про поновлення процесуальних строків (ст. 117 КПК України). По-друге, відсутність юридичних наслідків порушення процесуального строку або неоднаковість судової практики щодо реагування на такі порушення знижують його ефективність як гарантії.

При опрацюванні колізій темпорального регулювання процесуальної діяльності першим впадає у око дисбаланс (асиметрія) формально визначених строків досудового розслідування та оціночний характер тривалості судового розгляду. У результаті – правова визначеність (прогнозованість) процесуального статусу особи на досудовій стадії є значно вищою аніж під час судового провадження. Однак як ми висували вище, шкода від формального визначення строку судового розгляду може бути більшою ніж користь від «швидкого правосуддя» та потребує інших засобів дотримання критерію «розумності».

Не можемо залишити поза й інші аспекти строкового регулювання процесуальної діяльності, які є ризиками для принципу правої визначеності. Відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 303 КПК України, під час досудового розслідування може бути оскаржено до слідчого судді постанову про закриття кримінального провадження. Стаття 304 КПК України встановлює десятиденний строк для подання такої скарги перебіг строку починається з дня отримання її копії, пропуск цього строку без поважних причин тягне повернення скарги [11].

Попри формальну визначеність відповідних приписів, в процесі правозастосування, виникають складнощі щодо встановлення моменту вручення процесуального рішення, що безпосередньо впливає на обчислення строку. Практика свідчить про наявність спорів, пов'язаних як із відсутністю належної фіксації вручення, так і з можливими зловживаннями процесуальними правами (свідоме ухилення від отримання кореспонденції).

Показовою є справа № 687/1166/17, у якій скаржник оскаржив постанову про закриття кримінального провадження, посилаючись на неотримання її копії. Слідчий суддя повернув скаргу, вказавши, що питання поновлення строку належить до розсуду суду, однак такий розсуд не є необмеженим і повинен бути належно мотивованим, з урахуванням підходів, сформульованих ЄСПЛ у справі «Олександр Шевченко проти України» (§ 27). Апеляційний суд погодився з цим висновком [12]. Однак така практика не є сталою і такі скарги часто приймаються до розгляду, або судом апеляційної інстанції скасовуються ухвали про їх повернення. Це нівелює принцип правової визначеності, адже за таких умов постанови про закриття кримінального провадження можуть бути скасованими і через тривалі проміжки часу.

Висновки. Процесуальні строки потрібно розглядати як нормативний механізм забезпечення правової визначеності у кримінальному провадженні. Їх функція не обмежується організаційним впорядкуванням стадій кримінальної процесуальної діяльності, оскільки саме через строкові приписи встановлюються межі їх тривалості, гарантується передбачуваність її наслідків та забезпечується визначеність процесуального статусу особи. У цьому сенсі процесуальний строк виконує обмежувальну функцію щодо можливостей довільного затягування провадження.

Формально визначені строки, як правило, забезпечують вищий рівень контролю та прогнозованості, тоді як оціночні категорії визначення процесуального строку необхідні для врахування складності конкретного провадження, але потребують належних процедурних «запобіжників». Такими є: чіткі критерії оцінки; вимоги до мотивування та узгодженість практики правозастосування. Досліджена асиметрія формальних та оціночних категорій визначення процесуального строку на різних стадіях кримінального провадження знижує внутрішню узгодженість темпоральної структури КПК України, але є необхідною з огляду на індивідуальний характер кожного кримінального провадження.

Запропонована класифікація процесуальних строків за рівнем нормативної визначеності має прикладне значення як аналітичний інструмент виявлення ділянок із підвищеним ризиком невизначеності та орієнтир для подальшого вдосконалення кримінального процесуального законодавства. Разом з тим, вдосконалення кримінального процесуального закону не повинно зводитися до запровадження жорстких числових меж тривалості судового розгляду, а має бути спрямоване на підвищення передбачуваності та обґрунтованості строкових приписів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гловюк І., Дроздов О., Тетерятник Г., Фоміна Т., Рогальська В., Завтур В. Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного стану: науково-практичний коментар Розділу IX-1 Кримінального процесуального кодексу України. Видання 4. Дніпро-Львів-Одеса-Харків. 2023. 82 с. URL:https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5338/1/Osoblyvyi%20rezhym%20dosudovoho%20rozsliduvannia_4_2022.pdf.

2. Панченко Н.В. Правова визначеність: взаємозв'язок кримінально-правового та кримінального процесуального аспектів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2023. URL: <https://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/296920>.
3. European Commission for Democracy through Law (Venice Commission). Rule of Law Checklist (CDL-AD(2016)007). URL: <https://surl.li/kohcgq>.
4. Raz J. The Rule of Law and Its Virtue. In: *The Authority of Law: Essays on Law and Morality*. 1979. Oxford Scholarship Online: March 2012. URL: <https://surl.li/ozrqzc>.
5. Кушнерьов В.М. Розумність строків як загальна засада кримінального провадження: дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право». Київ, 2021. URL: https://elar.navs.edu.ua/bitstream/123456789/18253/5/dis_kushnierov.pdf.
6. Івчук Ю.Ю. Розумний строк кримінального провадження: практика ЄСПЛ та деякі особливості законодавчого врегулювання. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2022. № 43. С. 11–20. URL: <https://journals.snu.edu.ua/index.php/app/article/view/360/341>.
7. Скрябін О.М. Основні засади розумності строків у Кримінальному процесуальному кодексі України. *Право і суспільство*. 2020. № 2. Ч. 3. С. 146–152. URL: <https://surl.li/gtdfoz>.
8. Рішення ЄСПЛ у справі «Pelisser and Sassier v. France», заява № 25444/94, від 25.03.1999 р. HUDOC. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/ukr?i=001-58226>.
9. Рішення ЄСПЛ у справі «Kudła v. Poland», заява № 30210/96, від 26.10.2000 р. HUDOC. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58920>.
10. Рішення ЄСПЛ у справі «Scordino v. Italy (No. 1)», заява № 36813/97, від 29.03.2006 р. HUDOC. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-72925>.
11. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
12. Ухвала Чемеровецького районного суду Хмельницької області від 22.01.2020 року. Справа №687/1166/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87074872>.

Дата першого надходження рукопису до видання: 27.02.2026
Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 20.03.2026
Дата публікації: 3.04.2026